

18/08/10

**MINISTERSTWO
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**
SEKRETARZ STANU
Jarosław Duda

DAE-IV-6401- 76 -JM/10

**Pani
Danuta Przywara
Prezes Zarządu
Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka
Warszawa**

W odpowiedzi na skierowane przez Panią do Prezesa Rady Ministrów pismo z 27 lipca br. w sprawie ratyfikowania przez Polskę Konwencji Narodów Zjednoczonych z 13 grudnia 2006 roku o prawach osób niepełnosprawnych, uprzejmie przedstawiam następujące wyjaśnienia:

Prowadzona przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, we współpracy z wszystkimi właściwymi ministerstwami i instytucjami, szczegółowa analiza zgodności ustawodawstwa krajowego z postanowieniami konwencji jest znacznie zaawansowana. Przygotowane zostały opracowania dotyczące zasadniczej większości zawierających postanowienia materialne artykułów konwencji (30 z 33, stan 13 sierpnia 2010 roku). W listopadzie 2010 roku, po weryfikacji i opracowaniu redakcyjnym, materiał zostanie poddany konsultacjom międzyresortowym, tak by na podstawie ich wyników mogła zostać wypracowana decyzja w sprawie ratyfikacji konwencji.

Analiza przeprowadzona do tej pory wskazuje, że zapewnienie wykonywania konwencji wymagać będzie zmian ustawodawstwa polskiego oraz programów adresowanych do osób niepełnosprawnych, na przykład:

- wprowadzenie generalnego obowiązku przeprowadzania racjonalnych usprawnień, zagwarantowanie pełnej dostępności środowiska fizycznego, transportu, informacji i komunikacji (obowiązki podmiotów prywatnych i publicznych),
- systematyzacja działań podejmowanych w celu zachęcania producentów urządzeń ułatwiających poruszanie się oraz urządzeń i technologii wspomagających, tak by brali pod uwagę wszelkie aspekty związane z mobilnością osób niepełnosprawnych,
- upowszechnienie stosowania rozwiązań w zakresie wspieranego podejmowania decyzji – w miejsce przeprowadzania ubezwłasnowolnienia,
- uznanie języka migowego, wprowadzenie na szeroką skalę języka migowego lub podpisów w programach telewizyjnych – prowadzone w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej prace nad założeniami ustawy o języku migowym dobiegają końca,
- lepsze dostosowanie systemu świadczeń i pomocy do potrzeb osób niepełnosprawnych (system rehabilitacji i habilitacji, wsparcie prawne i organizacyjne rodzin osób

niepełnosprawnych, efektywny system wsparcia w wydatkach ponoszonych ze względu na niepełnosprawność),

- wprowadzenie dostosowań proceduralnych celem ułatwienia osobom niepełnosprawnym udziału w postępowaniach prawnych różnego rodzaju,
  - zakończenie zmian ordynacji wyborczych, umożliwiających udział osób niepełnosprawnych w wyborach każdego szczebla, wprowadzenie obowiązku przedstawiania informacji wyborczych w języku migowym lub w formie napisów (audycje wyborcze), wprowadzenie dalszych rozwiązań organizacyjnych umożliwiających osobom z różnymi rodzajami niepełnosprawności rzeczywisty udział w wyborach,
  - zagwarantowanie dostępności środków masowego przekazu (publiczne, prywatne, publiczne strony internetowe) dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności,
  - ułatwienie dostępu do szkół wyższych osób niepełnosprawnych pragnących studiować.
- Dalszych analiz wymaga kwestia
- ochrony osób niepełnosprawnych przed przemocą ekonomiczną, ochrony przed przemocą osób przebywających w instytucjach opieki
  - czy przepisy dotyczące umieszczania w domu pomocy społecznej bez zgody, zwłaszcza dotyczące ochrony praw osoby zainteresowanej, są wystarczające i odpowiednio stosowane – wyniki kontroli (nadużycia) i działania podejmowane
  - funkcjonowania instytucji ubezwłasnowolnienia (ochrona przed nadużyciami), kontroli sprawowania obowiązków przez opiekunów, dostępności szkoleń opiekunów (przygotowanie do pełnienia obowiązków), systemu ich wspierania w toku wykonywania obowiązków,
  - skutków orzeczenia ETPCz w sprawie Kiss przeciw Węgrom – prawa wyborcze osób ubezwłasnowolnionych

Ratyfikowanie umowy międzynarodowej nie jest – zgodnie z praktyką Rządu RP – deklaracją czy gestem politycznym, oznacza natomiast podjęcie przez Polskę konkretnych zobowiązań międzynarodowych oraz na arenie krajowej. Wywiązywanie się z nich podlega międzynarodowej kontroli i, w odpowiednim zakresie, kontroli sądów polskich. Dlatego nie jest możliwe podjęcie decyzji w sprawie ratyfikacji konwencji bez poznania skutków prawnych, społecznych i ekonomicznych, jakie ta decyzja pociągnie za sobą. Stąd konieczność uprzedniego w stosunku do podjęcia decyzji o ratyfikacji, przeprowadzenia szczegółowych analiz i szerokich konsultacji.

Konsekwentnie, ratyfikację musi poprzedzić dostosowanie ustawodawstwa polskiego i praktyki do postanowień umowy międzynarodowej – tak, by Rząd miał pewność, że podjęte zobowiązanie będzie w pełni wykonywane. Postępowanie takie umożliwi zarazem spełnienie zawartych w ustawie o umowach międzynarodowych i przepisach wykonawczych do niej wymagań, które musi spełniać wniosek o udzielenie zgody na ratyfikację. Zgodnie z wymienionymi aktami uzasadnienie wniosku o ratyfikację musi wskazywać środki prawne, w drodze których zapewnione zostanie wykonywanie umowy będącej przedmiotem ratyfikacji. Zakładają więc one, że ratyfikacja umowy międzynarodowej jest przeprowadzana w chwili osiągnięcia zgodności ustawodawstwa polskiego z postanowieniami tej umowy.

Polityczny apel Wiceprzewodniczącej Komisji Europejskiej p. Reding został przyjęty w Polsce z uwagą. Unia zachęca państwa członkowskie do ratyfikacji konwencji i wspiera je w tym przy wykorzystaniu środków, jakie są jej dostępne zgodnie z traktatami, uczyniła to p. Reding w swoim apelu. Apelu tego nie należy odczytywać jako wezwania do niezwłocznego czysto formalnego ratyfikowania konwencji – jest to przede wszystkim apel o możliwie szybkie zapewnienie pełnego wykonywania postanowień konwencji przez państwa członkowskie Unii Europejskiej, to jest spowodowanie poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych we wszystkich aspektach. Ratyfikowanie konwencji jest aktem formalnym, z uwagi na specyfikę jej postanowień samo w sobie nie spowoduje zmiany sytuacji prawnej osób niepełnosprawnych czy ich sytuacji faktycznej.

Przeprowadzone na szczeblu Unii Europejskiej analizy – w toku wypracowywania decyzji o związaniu się konwencją – wykazały, że Unia ma stosunkowo ograniczone kompetencje jeżeli chodzi o jej wdrażanie. Odpowiedzialność za wykonywanie konwencji spoczywać więc będzie przede wszystkim na państwach – one będą za to odpowiadać przed międzynarodowymi organami kontrolnymi, a przede wszystkim wobec swoich społeczeństw. Dlatego to do nich musi należeć decyzja, jak i kiedy zwiążą się konwencją – Unia, w tym Komisja jest uprawniona, by zachęcać je do możliwie szybkiego podjęcia decyzji w tej sprawie. Apel p. Reding był z pewnością formułowany ze świadomością tych warunków. Polska apel realizuje – prace nad przyjęciem konwencji oznaczają w pierwszym rzędzie dostosowanie prawa krajowego do jej wymogów. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej prowadzi bez zwłoki prace, których celem jest doprowadzenie do zmian ustawodawstwa polskiego, w konsekwencji do możliwie najszybszej ratyfikacji konwencji.

W przypadku dalszych sugestii i pytań zachęcam do bezpośredniego kontaktu z Departamentem Analiz Ekonomicznych i Prognoz Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, koordynującym prace związane z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych.

Z szacunkiem

Do wiadomości:

Pan Rafał Siemianowski, Zastępca Dyrektora Sekretariatu Prezesa Rady Ministrów, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów